

ใบแจ้งข่าว

ประเทศไทย: เรียกร้องให้ทางการไทยยุติการบังคับใช้พรก.ฉุกเฉินฯ เกี่ยวกับสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยมีขอบ และปรับเนื้อหาข้อบังคับให้เข้ากับหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

รัฐบาลไทยตัดสินใจขยายการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่ใช้กับสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เพิ่มอีกสองเดือน

(กรุงเทพฯ 28 กันยายน 2564)—รัฐบาลไทยควรให้การรับรองว่าพรก.ฉุกเฉินฯ และมาตรการที่นำมาใช้เพื่อรับมือกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ พอร์ตีฟายไรต์กล่าวในวันนี้ วันนี้ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ประกาศต่ออายุสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วประเทศครั้งที่ 14 อย่างเป็นทางการ หลังวาระได้รับมติเห็นชอบในที่ประชุมศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นประธาน

“แม้ว่าหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐจะมีความชอบธรรมในการจัดการกับสถานการณ์แพร่ระบาดที่น่ากังวลของโรคโควิด-19 แต่ทางการไทยไม่ควรใช้การระบาดของโรคเป็นเหตุผลเพื่อปราบปรามเสรีภาพขั้นพื้นฐานหรือปิดปากประชาชนไม่ให้ส่งเสียงวิพากษ์วิจารณ์” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารพอร์ตีฟายไรต์กล่าว “รัฐบาลควรรับประกันว่ามาตรการใหม่ที่จะนำมาใช้จัดการสถานการณ์โรคโควิด-19 นั้นเคารพสิทธิและคุ้มครองเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน”

การขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในครั้งนี้มีผลบังคับใช้ไปจนถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน นับแต่เริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 เพื่อรับมือกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยกว่า 18 เดือนที่มีการประกาศใช้พรก.ฉุกเฉินฯ ดังกล่าว มีรายงานว่าทางการไทยได้จับกุมและดำเนินคดีกับผู้ประท้วงต่อต้านรัฐบาลอย่างสงบเป็นจำนวนหลายร้อยคน ด้วยข้อหาละเมิดข้อกำหนดตามพรก.นี้

ในวันที่ 14 กันยายน 2564 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งคาดว่าจะมีการนำข้อจำกัดดังกล่าวมาใช้แทนพรก.ฉุกเฉินฯ ในการรับมือกับโรคระบาด อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรียังไม่มีกำหนดการเผยแพร่ร่างแก้ไขฉบับล่าสุด เนื่องจากต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน

การลงมติขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินล่าสุด เป็นการใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งมอบอำนาจให้นายกรัฐมนตรีจำกัดสิทธิบางประการของประชาชน ข้อจำกัดหลายประการที่นายกรัฐมนตรียุติ จันทรโอชาประกาศใช้นั้น **มีเนื้อหาคลุมเครือและตีความได้กว้างขวางเกินไป** โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ

ตามข้อมูลของ **ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน** หน่วยงานสิทธิมนุษยชนในไทยที่ให้บริการความช่วยเหลือด้านกฎหมายโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายกับบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการโดนละเมิดสิทธิ ทางการไทยได้ดำเนินคดีกับผู้ประท้วงและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแล้วอย่างน้อย 900 คน โดยใช้อำนาจตามพรก.ฉุกเฉินฯ ระหว่างช่วงเดือนพฤษภาคม 2563 ถึง 31 สิงหาคม 2564 เฉพาะเดือนที่แล้ว ศูนย์ทนายฯ **รายงาน**ว่าทางการไทยได้จับกุมบุคคลอย่างน้อย 260 คนด้วยข้อหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการชุมนุมต่อต้านรัฐบาล ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ต้องหาคือเหยื่อถึง 70 คน นอกจากนี้ รายงานข่าวยังระบุเพิ่มเติมว่ามีผู้ชุมนุมอย่างน้อย 115 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็ก 31 คน ได้รับบาดเจ็บระหว่างเข้าร่วมขบวนประท้วงต่อต้านรัฐบาลช่วงเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา

ทางการไทยระบุว่า หากละเมิดพรก.ฉุกเฉินฯ และข้อจำกัดที่เกี่ยวข้อง อาจทำให้ได้รับโทษจำคุกไม่เกินสองปี และ/หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และกฎหมายของไทยคุ้มครองสิทธิของปัจเจกที่จะมีเสรีภาพด้านการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบ มาตรา 36 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย” และมาตรา 44 กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ลงนามเป็นรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกตามข้อ 19 และมีสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบตามข้อ 21

ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รัฐต่าง ๆ จะจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบได้ก็เฉพาะเมื่อเป็นข้อจำกัดที่จำเป็น ได้สัดส่วน มีกฎหมายรองรับ และเป็นไปเพื่อบรรลุเป้าประสงค์อันชอบธรรม แม้ว่าการแก้ปัญหาภัยคุกคามด้านสาธารณสุขที่ร้ายแรงอย่างสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จะถือเป็นเป้าหมายที่ชอบธรรมในการจำกัดสิทธิบางประการ แต่มาตรการเช่นนี้จำเป็นต้องมีเป้าหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันโรคเท่านั้น

ในวันที่ 16 มีนาคม 2563 คณะผู้ชำนาญการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้กล่าวรายงานย้ำเตือนรัฐต่าง ๆ ว่า “มาตรการจำกัดสิทธิใด ๆ เพื่อรับมือกับเหตุไวรัสแพร่ระบาด ต้องตั้งอยู่บนเป้าหมายด้านสาธารณสุขที่ชอบธรรม และไม่ควรมุ่งบังคับใช้ข้อกำหนดเพียงเพื่อปราบปรามประชาชนที่วิจารณ์หรือเห็นต่าง” ท่ามกลางภาวะโรคระบาดครั้งใหญ่ ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านการชุมนุมอย่างสงบและการสมาคมได้เผยแพร่เอกสาร**แนวปฏิบัติ** เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2563 โดยเน้นย้ำไม่ให้รัฐบาลฉวยใช้วิกฤตครั้งนี้เป็นโอกาสในการ “ระงับยับยั้งสิทธิของประชาชน อันเป็นสิทธิเสรีภาพซึ่งได้รับการรับรองตามหลักรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้กฎหมายฉุกเฉินที่มีอำนาจกว้างขวาง หรือใช้อำนาจปกครองด้วยกฎหมายตามอำเภอใจ”

ประเทศไทยควรปฏิบัติตามพันธกรณีที่จะต้องเคารพสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบของประชาชน รวมถึงรับประกันว่ามาตรการฉุกเฉินที่นำมาใช้เพื่อป้องกันสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นั้นสอดคล้องและตั้งมั่นอยู่บนหลักสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ **ฟอร์ตี้ไรต์ส**กล่าว

“การยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และการยกเลิกข้อกำหนดที่ละเมิดสิทธิของประชาชน ล้วนเป็นความเปลี่ยนแปลงก้าวสำคัญไปสู่การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนในประเทศไทยสามารถใช้เสรีภาพขั้นพื้นฐานของตนได้” เอมี สมิธกล่าว *“มาตรการรับมือสถานการณ์โรคโควิด-19 ใด ๆ รวมทั้งการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายอื่น ๆ จำเป็นต้องเคารพสิทธิของปัจเจก และต้องไม่ถูกผู้ใดนำไปใช้เป็นเครื่องมือปราบปรามผู้เห็นต่างโดยมิชอบ”*

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ:

เอมี สมิธ, ผู้อำนวยการบริหาร, ฟอร์ตี้ไรต์ส
 +66 87 795 5454 (ประเทศไทย)
 อีเมลล์: amy.smith@fortifyrights.org
 ทวิตเตอร์: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

แมททิว สมิธ, ประธานกรรมการบริหาร, ฟอร์ตี้ไรต์ส
 +66 85 028 0044 (ประเทศไทย)
 อีเมลล์: matthew.smith@FortifyRights.org
 ทวิตเตอร์: [@MatthewFSmith](https://twitter.com/MatthewFSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)